

KULTŪRA

MENAS ✠ LITERATŪRA ✠ MOKSLAS

Meilė – neblėstanti pergalė

Per šventes linkime vieni kitiems daugelio dalykų, o jeigu norime sutalpinti tuos dalykus į vieną, paprastai linkime daug laimės. Bet kas gi toji laimė? Ar ją galima įvardyti? Apibrėžti? Kaip formulę, kaip taisyklę?..

Daugeliui patinka, kai linkima daug pinigų. Net nušvinta žmogus, tokio palinkėjimo sulaukęs, lyg jau turėtų tuos pinigus kišenėje. Bet juk šitaip, linkint daug pinigų, galima palinkėti ir pragaišties – jeigu žmogus nesuvokia, kad pinigai tėra įrankis geriems arba blogiems darbams daryti, o išsivaizduoja juos kaip panacėją visoms savo gyvenimo problemoms išspręsti, vargu ar jis bus laimingas. Ne veltui ir Šventajame Rašte sakoma – tar nauji arba Dievui, arba Mamonai.

Šitas posakis, sekuliaristų akimis žiūrint, atrodo neliberalus ir nelankstus. Argi negalima to suderinti? Argi negalima pakeisti griežtųjų „arba“ lanksčiu žodeliu „ir“?.. Tai turėtų būti suprantama šiame kompromisų amžiuje. Arba bent pritaikoma ne visiems socialiniams sluoksniams.

Tačiau tai nėra priderinama ir pakeičiama. Ir netaikoma tik vienam ar kitam socialiniam visuomenės sluoksniui. Keistos, gluminančios Naujojo Testamento eilutės, kuriose sakoma, kad tiems, kas turi, bus dar pridėta, o iš tų, kas neturi, bus dar daugiau atimta. Kas gi čia dabar? Kaip tai suprasti? Juolab kai mes kur kas geriau žinome NT eilutes, kuriomis teigiama, kad turtuoliui taip pat bus lengva patekti į dangaus karalystę, kaip kupranugariui pralįsti pro adatos skylutę.

O gal šios eilutės apie turinčiuosius ir neturinčiuosius liudija, kad esama kilnių turtuolių ir piktų, nedėkingų vargšų?.. O ne tik atvirkščiai, kaip mums visą penkiasdešimtmetį buvo kalama į galvas. Kilnumas, garbė ir dėkingumas nenešioja vienos socialinės kaukės. Kaip ir meilė – toji nuostabi gyvybės ir atgimimo jėga, kurios mes kartais pamirštame palinkėti. O juk ji ir yra tai, kas sudaro laimės pagrindą. Meilė – turtas, kurį turinčiajam bus dar pridėta, o neturinčiajam – atimta tai, ką jis tariasi turįs.

Todėl artėjančių Naujųjų proga palinkėkime vieni kitiems meilės.

Meilės, kuri nemini pikto, nekerštauja ir nepavydi, kuri yra maloninga ir kilniaširdė. Kurios šviesoje mūsų pilkas pasaulis sušvinta kaip įstabiausias širdies brangakmenis ir ateisiančios Dangaus karalystės vizija. Tik ji, vienintelė, turi galią prikelti ir atgaivinti, paguosti ir suteikti viltį. Jinai, kantrioji, yra tas stiprusis gyvybės siūlas, kuris laiko mūsų pasaulį.

Palinkėkime meilės ir mūsų brangiai Tėvynei Lietuvai. Juk ir ekonominiai rodikliai, ir socialinės bei kultūrinės reformos, pilietiškumo branda, visuomenės sąmonėjimas gali būti paženklinti šiuo meilės ženklu, spindinčiu kaip ugnis. Ne tik gali, bet ir turi. Prisiminkime, kad ši meilė – jėga, stipresnė už baime. O pastarąją mūsų visuomenei neretai sunkiai sekasi nugaleti.

Meilė – tai ir pergalė. Todėl palinkėkime, kad ji plazdėtų kaip išdidi vėliava. Kad būtume laisvi iš tiesų, kad daugiau nevergautume baimei. Visi Lietuvos vaikai – ir šiapus, ir anapus jūrų.

Antanas Čerpė

* * *

*Pagarbinkim meilę,
Pagarbinkim gailestingumą,
Pagarbinkim šviesą
Paklydusio pasaulio.*

*Meile, tu atneši viltį,
Tu atveri dangų
Ir žmogui duodi gerąją sielą.
Stabams tu atimi galią
Žudyti.
Kas nusigręš nuo tavęs,
Garbins žvėries paveikslą.*

*Akla kaip sutvėrėjas,
Galinga, nesuvaldoma kaip Dievas,
Ateinanti širdies regėjimais,
Tu – nesibaigianti pradžia.*

*Meile, gyva būk amžinai!
Meile, gyva būk amžinai!*

Juozas Grušas.
Barbora Radvilaitė. Iš epilogo

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Spaudos, radio ir televizijos rėmimo fondas 2013 metų IV ketvirčiui suteikė 12,950 Lt paramą šeštadieniam „Draugo“ priedui „Kultūra“, projektui „Lietuvos kultūros sklaida ir kultūros paveldo išsaugojimas bei lietuvių puoselėjimas pasaulyje“

Šio šeštadienio Kultūros turinys

1-as psl. Antanas Čerpė. Meilė – neblėstanti pergalė • **2-as psl. Stanislovas Abromavičius.** Knyga ir spektaklis Kaziui Binkiui paminėti • **3-as psl. Vytautė Žilinskaitė.** Ne tas drugys • **4-as psl. Perpetua Dumšienė.** Pašauktas žydėti • **5-as psl. Daiva Čepauskaitė.** Du eilėraščiai • **6-as psl. Kultūros kronika** • **7–8-as psl. 2013 m. „Kultūros“ turinių rodyklė**

Kitame numeryje: Vadovas apie sostinės skulptūras • Seniausios Sūduvos krašto muziejus

Redaguoja **Renata Šerelytė** rainbow.vilnius@gmail.com • Maketuoja **Jonas Kuprys**

Knyga ir spektaklis Kaziui Binkiui paminėti

Stanislovas Abromavičius

Neseniai paminėjome poeto, dramaturgo ir knygų vaikams kūrėjo Kazio Binkio 120-ąsias gimimo metines (1893–1942). Gimęs Gudelių sodžiuije, Papilio valsčiuje, Biržų apskrityje, nuo 1918 metų gyveno Kaune, palaidotas Petrašiūnų kapinėse. Pradėjo rašyti lygiai prieš 100 metų, pirmuosius eilėraščius atspausdino „Vaivorykštėje“, tačiau iki pirmosios eilėraščių knygos keliavo dar 7 metus. 1923 metais pasirodė poezijos knyga *100 pavasarių*, į pasaulį paleido *Tamošių Bekėpurį*, išleido knygas vaikams *Atsiskyrėlis Antanėlis*, *Meškeriotojas*, *Dirbk ir baiki*, *Kiškių sukilimas*, tačiau labiausiai išgarsėjo pjesėmis, pokario metu tapusiomis radijo vaidinimais: *Atžalynu* ir *Generaline repeticija*.

Lietuva savotiškai pažymėjo rašytojo jubiliejų. Vienas iš pagrindinių akcentų – Lietuvos nacionalinio dramos teatro Didžiojoje salėje įvykusi premjera *Atžalynas*. Spektaklį režisavo 2004 metų Lietuvos Nacionalinės premijos laureatas Jonas Vaitkus. Savo darbui jis pasitelkė jaunus menininkus: scenografę Lauryną Liepaite, kostiumų dailininkę Dovilę Gudačiauskaite, kompozitorių Algirdą Martinaitį ir trisdešimt devynis įvairių kartų aktorius. Dalis jų – Lietuvos muzikos ir teatro akademijos studentai.

Antrasis svarbus akcentas – neseniai pasirodžiusi Laimono Inio apysaka „Kiekvienoje kišenėje pavasarių šimtas: jaunas Kazys Binkis“. Knyga jau buvo pristatyta Kauno Paminklinės Kristaus prisikėlimo bažnyčios konferencijų salėje ir Kauno apskrities bibliotekos Retų leidinių skyriuje.

Bažnyčioje vykusiame pristatyme monsinjoras Vytautas Grigaravičius pasveikino pilnutėlę salę (apie 300 žmonių) – ir ne tik parapijiečių, bet ir viso miesto žmonių... Knygos leidimu rūpinosi Kauno miesto savivaldybės Vinco Kudirkos viešosios bibliotekos „Aušros“ padalinio, bendruomenės centro „Žaliakalnio aušra“ vadovė Regina Markevičienė, Žaliakalnio seniūnas Bronius Girdauskas, Lietuvos žurnalistų sąjunga, XXVII knygos mėgėjų draugija.

Pristatydamas knygą, autorius sakė surinkęs medžiagą ne tik iš archyvų, Lietuvos literatūros ir tautosakos instituto, bet ir dar gyvų rašytojo draugų, giminaičių. L. Inis pasakojo apie K. Binkio mokslo metus, visuomeninę veiklą, aktyvų dalyvavimą Papilio, Biržų, Vilniaus, Kauno istoriniuose ir kultūros įvykiuose, apie tai, ko nėra jokiam vadovėlyje ar knygoje. Nuo pirmų gamtos tematika su kurtų eilėraščių ir meilės lyrikos – iki „Keturių vėjų“ žurnalo įkūrimo ir naujo poetinio sąjūdžio gimimo. Knyga svarbi Kaunui, literatūrinei visuomenei, žaliakalniėčiams, nes poetas gyveno net keliose Žaliakalnio gatvėse, o Vydūno gatvėje namą ženklina atminimo lenta. Aleksote yra Kazio Binkio vardu pavadinta gatvė.

Susitikime su skaitytojais bibliotekos darbuotojai paruošė išsamią Kazio Binkio kūrybos parodėlę, eksponavo išlikusias poeto nuotraukas, jo rašytus laiškus. Susitikimo dalyviai klausėsi knygos ištraukų ir spalvingo rašytojo L. Inio pasakojimo ne tik apie knygos herojų, bet ir apie jos atsiradimo aplinkybes.

Rašytoją **Laimoną Inį** kalbina **Stanislovas Abromavičius**.

Tikriausiai prisimenat pirmąją pažintį su knyga, kuri lydės Jus visą gyvenimą. Štai sakmėje „Juodojo akmens laumė“ pasakojote apie savo tėviškėje, Mažeikių krašte, netoli Žibikų esantį Juodąjį akmenį. Čia, sakėte, kadaise gyveno laumė, kipšiuko pagalba ji kvietė ir gundė jaunikaičius, paversdama juos pušimis. Ir tik jaunikaitis Ventys perprato laumės kėslus ir netapo tryliktąja pušele... Dabar toje vietoje stūkso Juodasis akmuo, tik jau laiko ir žmonių apdaužytas, skaldytas, tačiau vis dar gyvas... Tai gal Jūsų pirmųjų tėviškėje girdėtų legendų įspūdziai?

Pažintis su knyga atėjo gal būnant šešerių. Mano vaikystėje Židikuose ketvirtadieniais būdavo turgūs. Kartą mama pažadėjo vežtis. Deda krepšin kiaušinius, į ploną čezantį popierių vynioja sviestą, lašinius – parduos ir visus apipirks.

Rašytojas Laimonas Inis

Turgaus aikštėje tikra sumaištis. Vežimų galybė, o jau žmonių! Mama tolėliau pririša arklį, o pati lenda į žmonių knibždėlyną. Sekasi gana greitai viską parduoti. „Einam“, – sugriebia mane už rankos ir vedasi į parduotuvę. Žiūriu į lentynas ir akys raibsta: visko pilna! Puodai, katiliukai, dalgiai, grandinės, kibirai, batai, kišeniniai peiliukai, vinys, didžiausių medžiagų rietimai... Viršutinėje lentynoje išvystu ryškiai geltoną drugelį. Jis didelis, gražus, su raudonais taškiukais ant sparnų, beveik per visą knygos viršelį. Ir didelės juodos raidės „Tarp vabzdžių“. Aš ir nemaniau, kad parduotuvėse būna knygų. Kad jas galima pirkti kaip cukrų, muilą ar vinis. Kąžin kiek kainuoja? Mama davė smulkių, jie skambčioja kišenėse. Ar užtektų?.. Važiavom į namus. Pro šalį bėgo tie patys miškeliai, laukai, sodybos, bet aš jau nieko nemačiau. Kaip įsikniaubiau į knygą, taip akių ir nebepakėliau... Vėliau turėjau rankose daugybę knygų, bet labiausiai branginu tą pirmąją... Nėra didesnio stebuklo žemėje už knygą....

Tačiau nuo to laiko, kai išleidote pirmąją knygą, *apbraižų* (1966 m. „Jie buvo pirmieji“) iki pirmosios knygos vaikams (2004 m. „Šerpaitis, vėjų dievaitis“) turėjo praeiti 38 metai... „Kol saulelė švies, kol mėnulis tekės, kol žvaigždės spindės, gyva bus Lietuvos žemelė, vis iš naujo atgimstanti, vis iš naujo mums savo slaptį atskleidžianti...“ – tokiais prasmingais žodžiais mokėte vaikus.

Reikėjo atiduoti prievolę laikmečiui, daug metų dirbau žurnalistikoje, redaktoriau, ruošiau kitų medžiagas (1972–1990 metai buvau literatūrinio žurnalo „Nemunas“ vyriausiuoju redaktoriumi), ta-

čiau mane nuo mažens viliojo tautosaka, ypač pasakos, legendos, sakmės. Kiek paslapties, grožio, išmonės liaudies kūryboje! Žaviuosi Antano Vienuolio, Vinco Mickevičiaus-Krėvės literatūrinėmis legendomis. O pradėjau pats kurti sakmes ir legendas, užtikęs pasakojimą apie vėjų dievaitį Šerpaitį. Nebuvau iki tol apie jį girdėjęs. Tik vienas sakinytis apie Šerpaitį pakurstė vaizduotę, ir parašiau visą knygą apie Žemaitijos istorinę praeitį, keliavau piliakalniais, ežerais, miškais, upėmis... Taip įklimpau ten, kad niekaip negaliu nuo jų atsitraukti...

Taip atkeliavo į šį pasaulį knygos „Šerpaitis, vėjų dievaitis“, „Milžinai ir nykštukai“, „Mėnulio raitelė“, „Juodojo akmens laumė“. Laukia savo eilės „Baltas kurėnas“, knyga apie pamario krašto ir Kuršių nerijos sakmes. Nemažai tautosakos motyvų yra knygelėse vaikams „Dievo karvytė“, „Septyni deimantėliai Sidabros samtelėje“. Stengiuosi nesikartoti, nerašyti apie tai, kas visiems žinoma ar kitų jau

aprašyta. Tautosakinės sakmės, padavimų ar legendų siužetai yra tik paskatinimas ieškoti naujo, šiuolaikiško pasakojimo sprendinių. Kartais pakanka tik užuominos, kokios nors nuotraukos, vaizdinio, pasakojimo fragmento, ir tave vaizduotė įsuka, įtraukia į darbą. Svarbiausia, stengiuosi labai neatitrūkti nuo tradicinių pasakojimų motyvų, kurti naują versiją, suniveluoti, sujungti kelis pasakojimus į vieną siužetą. Didelę reikšmę skiriu žodžiui, metaforai, palyginimui, netikėtai atomazgai, dainų intarpams ir papročių aprašymui. Kartais tai pavyksta, o kartais ir ne.

Nukelta į 6 psl.

Laimono Inio susitikimų su skaitytojais akimirka

apiemistika.lt

NE TAS DRUGYS

Ištrauka iš romano

Vytautė Žilinskaitė

Ponas Donaldas yra pasipiktinęs. Kad ir stengiasi to neparodyti, tačiau kaktoje plintanti aviečių spalvos dėmė jo pastangų nepaiso. Tokiom keisto įžeidimo kaip gyvas nebuvo patyręs. Juo labiau kad užklupo netinkamiausiu metu: besimėgaujant ką tik gauta žinia, jog literatūrinis Portugalijos žurnalas išspausdino jo novelę „Ne tas drugys“. Nors redakcija išpėjo, kad dėl nedidelio tiražo honorarų nemokanti, o vis dėlto!.. Pamanyk, kur esama jo kūrybos gerbėjų! Tegu jo novelių išversta į kone dešimtį kalbų, tačiau portugalų – kažkas egzotiška, neįprasta, nepasiekiamama... Kai čia, savo tėvynėje, išiviešpataujant grafomanams, jo kūryba stumiamą į juodąją užmaršties skylę – ten, už Pirėnų kalnų, jai suteikiamas šitas.. kaip jis... ant-rasis kvėpavimas. Įsopusi kūrėjo širdis ima pildytis šilčiausių jausmų tolimai šaliai, ypač mūriniam dviaukščiam pastatui, kuriame įsikūrusi žurnalo buveinė: redakcija maloniai pridėjo nuotrauką.

Ponas Donaldas atsilosia, užsimerkia ir smiliumi trina kaktoje tą vietą, kurią netrukus paženklinas avietinė dėmė: taip savo ruožtu stengiasi suteikti antrąjį kvėpavimą visam tam, ką žino apie Portugaliją. Iš atminties pavyksta ištraukti Lisaboną, kurią nuolat painioja su Barselona, diktatorių Salazarą, piratus ir portveinų sostinę Portą. Rašytojai, menininkai? Hm... Reikės pavartyti enciklopediją ir šalia padėkos redakcijai suminėti keletą jų išymybių, taip pat pridėti Vilniaus atviruką, tik, žinoma, be penkiaaukščių barakų – kad jie prasmegtų... Ir čia asociacija išplukdo kažkada skaitytą pasakojimą apie žemės drebėjimą Lisabonoje (Barselonoje?), per kuri miestą su visais gyventojais prasmego į atsivėrusią po juo kiaurymę. Kada tai buvo? Et, svarbu, kad prisikėlė kaip feniksas iš pelenų, susirentė mūrinį dviaukštį ir išspausdino „Ne tą drugį“. Galėtų su proga jį patį parsikviesti, pavaišinti Porto vynais, pavežioti palei vandenyną... Bet kur tau vežios, kai honorarui nėra iš ko... Šiaip ar taip, nepakenks laiške užsiminti, jog Portugalija – jo svajonių šalis ir kad Palangos paplūdimys – su lig kiškio uodega... Skambutis! Čia dabar?

Už durų stovi nieko apie vizitą nepranešęs senas pažįstamas Grigas. Tik ar sena pažintis atleidžia nuo paprasčiausio etiketo ir pagarbos kito dienotvarkei, kai visas Vilnius žino, jog Donaldas – vyturys ir darbo valandos jam šventos? Tokie įsibrovėliai su savo reikalais ir plepalais tarsi vampyrai išsiurbia kūrybinius syvus ir palieka tave kaip leisyvę musę...

– Aš trumpam, – pažada svečias, nusivilkdamas apsiaustą, o tai liudija, jog anaip tol ne trumpam. – Turiu tau šį tą.

„Ką?“ – jau bepaklausiąs novelistas, tačiau susituri, nes Grigas žengia tiesiai į darbo kabinetą ir

Donaldui belieka pėdinti iš paskos, nors ketino vestis į kambarėlį prie virtuvės. Lyg niekur nieko svečias įsmunka į minkštasuolį ir padeda ant stalelio „šį tą“, įvyniotą į dailų gėlėtą popierių ir perrištą sidabrine virvute. „Nedidelė saldinių dėžė arba didelė šokolado plyta nuo kūrybos gerbėjo, – sušvelnėja novelistas. – Gražiai dera prie portugališko atviruko. Kaip bėda bėdą veja, taip ir sėkmė viena nevaikšto“, – pafilosofuoja.

Svečias, kaip ir visi storuliai, nenustygsta, sukiojasi, čiumpa atverstą knygą, nužiūri storu kailiu apklotą kėdę prie rašomojo stalo, garsaus dailininko tapytą novelisto portretą, knygų stirtelę, skirtą dovanojimui su autografais ir kiek sumažėjusią per du mėnesius, kada paskutinį sykį čia buvo. Palaiko akį prie gėrimų baro, ant kurio stypso pūsta taurė su ilga it gervės koja... Nieko naujo neaptikęs vėl čiumpa atverstą knygą.

– Žiūrėk, ir tu skaitai, o žadėjai tos šlykštybės į rankas neimti!

– Betgi privalau sekti ir žinoti, kokiose pamazgose murdomi skaitytojai ir kodėl klesti antro galo šlovintojai, – priverstas teisintis novelistas tarsi pagautas nusikaltimo vietoje.

– Mūsų biuras tos pačios nuomonės, – pritaria inžinierius, ir Donaldas vėl atlyžta: atsiveria proga painformuoti techninę inteligentiją apie portugalų literatūrinio pasaulio dėmesį jo, vienintelio iš Lietuvos, novelistikai. Juk ponas Grigas ne šiaip inžinierius, o su menine gyslele, tiksliau, saugysle: yra parašęs romaną. Apie ką – Donaldas užmušk neatsimintų, nes prisikapstęs iki septyniolikto puslapio išoko į paskutinį ir įsitikino, jog lygiai tokią atomazgą buvo numatęs nuo pat pradžios. Išlaikęs romaną kone mėnesį – mat buvo storas kaip pats autorius – grąžino džiūstančiam nuo laukimo inžinieriui pagyręs (kur dėsis?) gilų specifinių techninių problemų ir kolizijų toje plotmėj pažinimą, tačiau kolizijos žmogiškųjų santykių plotmėj (ilga užjaučiama pauzė) – autoriaus Achilo kulnas.

– Romano kulnas? – patikslino autorius.

– Taip.

– Tai ką? Į šiukšlyną mesti?

– Kodėl? Visai nauja problematika, daugiaplanis siužetas, yra šviežių metaforų, vertų pacituoti posakių, negirdėtų, bet visai priimtinių keiksmažodžių... Viskas priklausys nuo to, kiek dar įdėsi pastangų. Parako turi!

Pastangų ir net parako, matyt, buvo įdėta, nes po kiek laiko literatūriniame žurnale pasirodė romano ištrauka. Inžinierius pasigyrė sulaukęs palankaus įvertinimo iš garsaus romanisto, kurį po visko nusivedęs į restoraną aplaistyti debiuto. „Pirmiau nusivedei, o po to išspausdino“, – perkando Donaldas, o garsiai ištare:

– Ir puiku! Stambaus žanro kūrėjas geriau išmano stambų daugiaplanį kūrinių, kai aš tik smulkioji proza, vienplanė.

„O gal apkvaišintas sėkmės rašo naują romaną?“ – būgščiai pašnairuoja į gėlėtą apdarą Donaldas. Neduok Dieve turėti pažįstamų su menine saugysle – pačiam gyslas išstampys prašydami vertinti, rekomenduoti, kai visa skaitančioji publika žino, koks jis šiuo atžvilgiu nepalenkiamas ir nevizgintų uodegos net prieš patį...patį...

– ...šai? – pasiekia ausį paskutinis skienu.

– Atsiprašau?

– Ką dabar rašai?

Tokiu tonu klausiama „ką darai?“, „ką rūkai?“, „ką valgai?“ Bet ko stebėtis, kai meno kūriny su vadinamas produktu. Ir dėl ko? Ogi dėl to, kad knygynus užtvindė tokie kaip šis grafomanai su savo produkcija, būtent produkcija!

– Tu gerai žinai, kad aš nemėgstu atsakinėti į tokius klausimus, – rūstokai primena novelistas.

– Jeigu tave užgauna paprasčiausias etiketas...

– bejėgiškai gūžteli svečias.

Še tau! Įsibrovėlis pats moko etiketo! Dar viena pamoka iki pietų niekam neatidarinėti durų, nors kirviu kapotų! Bet... durų užraktą įdėjo pats inžinierius, jau nekalbant, kad nuplėšė senus tapetus darbo šventovėje ir priklijavo naujus. Negana to, padėjo išrinkti modernų unitazą ir atsiuntė meistrą jam įtaisyti. Kas be ko, šios paslaugos biro romano skaitymo metu, ak, nesumojo užvilinti dar dviejų savaičių: vonioje nevarvėtų seni čiaupai... Ką gi, meninė saugyslė, kaip ir lazda, turi du galus, tačiau išvada viena: tam, kas nusimano apie unitazo kokybę, meninė kokybė nepasiekiam!.. Beje, etiketas...

– Nepyk, brolau, – nuolaidžiai šypteli. – Juk žinai, koks aš... – ieško ne per stipraus, bet ir ne per silpno žodžio, – pasišiaušėlis.

Svečias širdingai nusijuokia, oras praskaidrėja, o dėl to puola į akis išsiklaipęs lango rėmas, ir Donaldas maloniai pasiūlo:

– Kai baigsi gludinti romaną, atnešk man paskutinį skirsnį, aš taip pat pagludinsiu, nes nuo epilogo priklauso viskas!

– Tikrai?

– Ir dar štai ką pasakysiu, – pritildo balsą novelistas, lyg atskleidamas paslaptį, kurios anas stambiaprozis niekada neišduos. – Įsidėmėk: viską persmelkiantis ilgesys... ilgesys nežemiško.

– Nežemiško, – kiek apdūjęs kartoja svečias. – O ar...

– Kavos? – greit pasiūlo šeimininkas.

– Jeigu tavęs nesutrukdys.

– Kol užplikysiu, paskaityk, – ant stalelio padedamas dviaukštis mūrinukas. – Tik ką gavau.

Kavą tenka gerti be nieko, nes, Donaldas nuostabai, nei sidabro virvutė, nei gėlėtas popierius neatvyniojami. „Gal čia knyga? – pamano. – Negi šmikiui pavyko išleisti savo niekalą? Bet tada paketas būtų dvigubai storesnis!“ – nusiramina.

(...)

Svečio delsimas jau ima erzinti. Atrodo, kad mėgaujasi tuo, ko nežino novelistas, bet ką žino pats. Net spėjo atlapoti švarką ir atsegti marškinių apykaklę, gal ir vakaroti ruošiasi?

– Čia man? – atmetęs etiketą Donaldas tekšteli delnu per gėlyną.

– A! – svečias tarsi tik dabar susizgrimba ko atėjęs. – Taip. Taip. Tau. Atsivyniok pats, nes čia toks intymus dalykėlis, kad...

„Intymus dalykėlis“ atsiduoda seksu, todėl Donaldas nutaiso pašaiپیą miną: visi skaitytojai puikiai žino jo požiūrį į atsitiktinius ir bedvsius sugulimus.

Virvelė plesteli ant stalo, ir iš prasiskleidusio gėlyno išnyra knyga. Ne kieno kito, o jo paties, „Ne tas drugys“. Kažkuris gerbėjas išgeidė autografo, bet dėl to sukništi šventą darbo ritmą? O ko viršelio kampas užlaužtas? A, ėjo iš rankų į rankas, geresnio komplimento autoriui nebūna. Bet...kur prieštulinis lapas, tas, kuriame autorius išašo palinkėjimus ir autografą? Išlupta iki pat siūlo, užtat titulinis sveikas ir dar su įrašu. Žalioomis didžiulėmis raidėmis išraityti du žodžiai...

Lyg sūvio išmesti kiškiai novelisto akys strykteli ant svečio, kurį randa pasirengusį gynybai: vokia tragiškai nudelbti, rankos sukryžiuotos ant pilvo, o iš krūtinės veržiasi slogus atodūsis – toks, kaip kadaise klausantis nuosprendžio savo romanui, kai dabar novelistas pats susilaukė nuosprendžio, nes žaliasis įrašas skelbia: SKIEDALAI IR TRIEDALAI.

Vytautė Žilinskaitė. *Ne tas drugys*. – Vilnius, Alma litera, 2013

Pašauktas žydėti

Apie dailininką ir rašytoją Gvidą Lataką

Gvidas Latakas. Dangaus kalviai

Gvidas Latakas. Gėlių Pranciškus

Perpetua Dumšienė

Jeigu jums tektų laimėti sutikti Gvidą Lataką, tikrai pajustumėte šiame žmoguje esančią šviesią energiją. Manychiau, kad jo asmenybę geriausiai apibūdina viename interviu Gvido pasakyti žodžiai. Esu šiuos žodžius užsirašiusi, tad ir norėčiau pacituoti: „Kaip Nyčė sakė, yra žmonės kaip šaknys, kurie tik siurbia iš žemės syvus, kiti kaip šakos kelia į šviesą kitus, o yra žmonės kaip žiedai. Tai aš kartais ir juokauju, kad atėjau į gyvenimą žydėti.“

Gvidas Latakas – dailininkas ir poetas. Kilęs iš Žemaitijos, gimė Telšiuose 1972 metais. Šiuo metu gyvena ir dirba Kaune, kaip jis pats sako – moko vaikus paišyti. Telšių aukštesniojoje taikomosios dailės mokykloje įgijo juvelyro specialybę, vėliau baigė Dailės institutą, tapybą. Surengęs daug personalinių juvelyrikos ir tapybos parodų. Jo eilėraščiai publikuoti daugelyje kultūros leidinių, o 2008 metais pasirodė ir knyga „Kol išsiris varniukai“. Yra pelnęs Prano Lemberto ir Zigmo Gėlės konkursų apdovanojimus. 2012 pabaigoje „Naujoji Romuva“ išleido Gvido Latakos knygą „Nekalendoriniai šventieji“. Gvidas Latakas – Lietuvos dailininkų sąjungos narys, 2013 metais priimtas į Lietuvos rašytojų sąjungą.

2013 metai Gvidui Latakui buvo sėkmingi – jo

knyga „Nekalendoriniai šventieji“ labai palankiai įvertinta, priimtas į Rašytojų sąjungą, surengta ne viena paroda. 2013 metų pabaigoje man irgi teko laimėti lankytis Kauno Prisikėlimo bažnyčios parapijos salėje surengtoje Gvido Latakos parodoje „Dar laimingi“. Atėjusi į parodą, visada perskaitau, ką parodos anotacijoje rašo pats dailininkas (juk jis ir poetas). „Mano paveikslai ir eilėraščiai tėra mažos istorijos su mažais istorijų veikėjais, jų džiaugsmais ir darbais ar tiesiog budėjimais, kai mes miegame“, – rašo anotacijoje dailininkas. „Kalbėti gariai – ne nauja. Tad kalbėkime tyliai. Reikia tapyti paveikslus ne parodų salėms, o namų interjerui, rašyti – taipogi skaitymui namie“. Šioje didelėje, beveik dešimtmečio laikotarpį aprėpiančioje parodoje dailininkas supažindina ir su naujais darbais, nutapytais 2013-aisiais metais: „Riteris“, „Fioretti“, „Šeima“, „Nešioti naštas“, „Ikaras“, „Dangaus kalviai“, „Mažoji madona“, „Piemuo“. Parodos darbuose vyrauja bibliniai siužetai, šventųjų atvaizdai. Gali pajusti, kad dailininko Gvido ir poeto Gvido kūryba yra vientisa ir nedaloma – paroda yra tokia artima savo pasaulėvoka knygai „Nekalendoriniai šventieji“. Savo poziciją Gvidas išsako ne vien poezijos ir tapybos kūriniuose, labai aiškiai pasisako ir spaudai duodamuose interviu. Štai ką jis atsako, paklaustas, kokią prasmę jo kūrybai turi religija.

Svarbią. Aš galvoju, kad krikščionybė per šešis šimtus metų labai įtakojo kultūrą ir labai gaila, kad ji nyksta, ypač Vakarų šalyse. Visgi tai fundamentas, ant kurio laikosi mūsų kultūra. Mano darbuose dažni bibliniai, Senojo Testamento siužetai, nes juose atpažįstu universalias, bendražmogiškas situacijas, kurias žmogus išgyvena savo gyvenime. Sakoma, kad mito niekada nebuvo, bet jis vyksta nuolatos, toks yra mitinis mąstymas, kurį mums sunku jau darosi suprasti. Tie siužetai, pavyzdžiui: Lotas, bėgantis iš Sodomos nuo ugnies krušos, prašas Jona, prarytas bangžuvės, šventasis Pranciškus, sakantis pamokslą paukščiams... (pokalbį parengė Deimantė Krikščiūnaitė 2013 01 09).

Žvelgdama į Gvido kūrinius, prisimenu, kad vienas bičiulis, meno kolekcionierius ir mecenatas, labai mėgdavo tarti Tomo Akviniečio posakį: *Žydek kur pasėtas!* Tad ir pažvelkime, kaip krauna savo kūrybos žiedus dailininkas ir poetas Gvidas Latakas.

Gal kokiais 2004-aisiais sėdėjau leidyklos kabinate ir varčiau iš bibliotekos atsineštus laikraščius, žvilgtelėjau į poezijai skirtą puslapį ir ten pa-

silikau, kol neperskaičiau visų eilėraščių po keletą kartų. O tuomet su leidyklos spauda pasielgiau ne labai dorai – išsiėmiau neįsegtą dvilapį ir pasiėmiau jį sau, į biblioteką gražinau jau be *prichvatuotų* lapų. Ir to nedoro poelgio priežastis buvo man pirmą kartą spaudoje sutiktas vardas – Gvidas Latakas. Perskaičiau jo eilėraščius ir nudžiugau. „O, pagaliau“, – patvirtino mano vidinis balsas. Dar neapsvarsčiau, ką gi reiškia tas „pagaliau“, bet džiaugsminga nuostaba jau liko kažkur sielos slaptime lobyne.

Atėjo ir 2008-ieji, tuo metu ruošiau straipsnį Čikagoje leidžiamo „Draugo“ šeštadieniniam kultūros priedui. Patraukė dėmesį naujas kultūros leidinys – Žaliakalnio kultūros almanachas „Fontanas“. Pagalvojau, kad ne vienas Čikagoje gyvenantis lietuvis išvyko karo pabėgėlių keliu būtent iš Kauno. Tad jiems bus malonu sužinoti ne tik apie prieškario inteligentijos žiedą, gyvenusį Žaliakalnyje, bet ir apie dabar ten gyvenančius kūrėjus. Tarp žaliakalniečių poezijos, skelbtos almanache, suradau ir man įstrigusią pavardę – Gvidas Latakas. Sumaniau prie savo straipsnio parengti ir anonsą apie poetus bei parinkti spaudai jų eilėraščių. Tam reikėjo gauti autorių sutikimą. Ir tarsi kas išgirdo mano mintis – gavau Žaliakalnio bendruomenės pirmininkės Reginos Markevičienės kvietimą į Grušo namuose vyksiantį poezijos vakarą ir nuvykau ten susipažinti su Gvidu. Jis pristatinėjo savo knygą „Kol išsiris varniukai“, buvo surengęs ir savo unikalių papuošalų parodą. Mielai sutiko, kad jo asmuo ir kūryba patektų į „Draugo“ puslapius.

Skačiau ir skačiau daugelį kartų „Varniukų“ eiles ir grožėjausi knygos kūrėjo pasaulio pajauta – jaunystės džiaugsmas, grakštus meniškas pašėliojimas čia keistai derėjo su labai subrendusios sielos išmintimi. Šis kūrėjas jautė pasaulio visumą ir ieškojo kaip tam pasauliui įteikti savo brangių dovanų.

Nutariau, kad šitoks kūrėjo nusiteikimas man labai dvasiškai artimas ir brangintinas, tad mielai lankiausi Gvido pakviesta jo parodose, poezijos skaitymuose. Ypač puikūs poezijos skaitymai obelims pražyduos kasmet surengiami Kaune, dailininko Zikaro namuose. Čia atvyksta rašantys žmonės iš visos Lietuvos.

Jutau, kad šie į skaitymus ir parodas besirenkantys žmonės savo vidų jau nešiojasi lyg kokį kūrybinį savo kartos manifestą, nors garsiai gal jo dar neformuluoja ir neskelbia. Galėjai just, kaip kūrėjų draugijai tinka suburti ne vienas Gvido eilėraštis: „Dievas man maloningas“, „Žemaitijoj žolė

Gvidas su Beatrice

žalesnė”, „Priebėga ir stiprybė”, „Funikulieriuį”, „Piliarožė”, „Madrigalas”, „Kai išsisiris”. Gal todėl Gvidas ir tampa kūrėjų susibūrimus vienijančiu asmeniu. Tiesa, kartais Gvidas tokius kūrybos manifestus paskelbdavo savo parodų anotacijose. Štai koks meniškas – ir turiniu, ir forma – parodos „Abrozdeliai” pristatymas. Šalia savo teksto prasmės pastiprinimui cituojamas ir Česlovas Milošas:

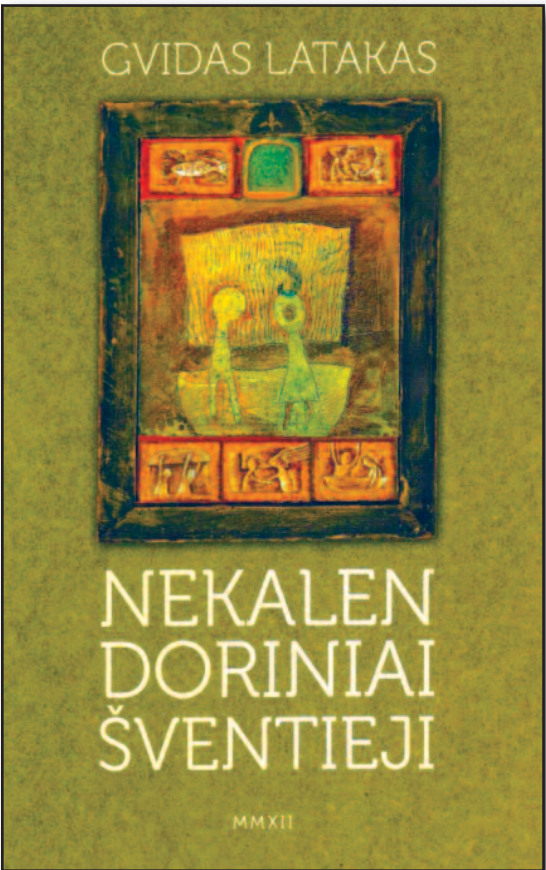
a b r o z d e l i a i 5

*Sukvieskim, sakau, tikrus ir tikras „davat-
kas”,
tuos, kurie nespjaudo Dievui į barzdą
ir špygų į dangų nekaišioja.
Ir sutverkime darbus
be perdėtos egzaltacijos,
be fentezi,
be rėksmingumo,
be išgarbintų nukrypimų,
pagaliau – be televizoriaus mirguliavimo.*

*Kalkime kukliai plaktukais,
pieškim pieštukais, teptukais,
mylėdami savąjį amatą.
Atmindami visų menų motiną,
debesų Tėvui nuolankiai
atiduodami pagarbą.*

Gvidas

„Religija – liaudies opiumas. Nes kenčiantiems skausmą, pažeminimą, ligą, nelaisvę ji žadėjo at-

pildą pomirtiniame gyvenime. Dėl permainos, kurią šiandien regime, gali atsitikti atvirkščiai. Tikrasis liaudies opiumas – tai tikėjimas pomirtine nebūtimi. Didžiausia paguoda, jog už mūsų kiau-lystes, nuopuolius, bailumą, žmogžudystes nebū-sime teisiami” (Č. Milošas).

Taip begyvendami sulaukėm ir naujos knygos – 2012 pabaigoje „Naujoji Romuva” išleido Gvido Latako knygą „Nekalendoriniai šventieji”. Norė-jau rašyti apie šią knygą, bet vis neradau tikrojo rakto, kuriuo galėčiau atrakinti ir atverti giliają tų keistų šventųjų šventenybės esmę. Ir kaip visada prašviesėjimą atnešė šviesių žmonių sambūris. Tą dieną daugelis žemaičių susirinko į renginį, skirtą tarmių metams ir Gvido „Nekalendorinių šven-tųjų” pristatymui. Susibūrimo pavadinimas buvo labai jau mobilizuojantis – „Žemaitijoj žolė žales-nė”. Tiems, kurie skaitė Gvido knygas, buvo aišku – tai vieno jo eilėraščio pavadinimas. Ir susirinko, ir atvyko daug garbingų Žemaitijos dukterų ir sū-nų, o tarp jų – ir ne vienas menamas Gvido nekalen-dorinis šventasis. Pasakojosi jie savo gyvenimo ir kūrybos istorijas, bandė atskleisti, kokie yra tie ypatingi žemaitiškos dvasios kūrėjų bruožai.

Pagaliau kalbėti išėjo Dailės akademijos profe-sorius, garsus tapytojas Pranas Griušys. Kai jis pra-bilo apie žemaitiškos skulptūros ypatumus, tai su-

pratau, kad jis ir įteikė tą raktą į kūrėjų pasaulį. O pasakė jis štai ką (pakartosiu savais žodžiais): *Že-maičių menas net ir labai skiriasi nuo, tarkim, aukš-taičių. Atkreipkit dėmesį į žemaičių skulptūras – jos turi visas keturias puses, galima jas apeiti ir apžiū-rėti iš visų pusių. O tuo tarpu aukštaitiška skulptūra dažniausiai turi tik fasadinę pusę.* Tokiu ženklu pa-žymėta ir Gvido poezija – ir joje pasaulis bei žmogus apžvelgiamas iš visų pusių. Todėl aukštas lyrinis polėkis čia taip puikiai dera su liūdnoka išmintim, švelnia ironija, išdykėlišku jaunatvišku džiaugs-mingumu. Tokia nuostata leidžia kasdienį rupoką gyvenimą žaibiškai pakylėti iki dvasinių aukštu-mų, amato kasdienybę transformuoti į aukštąjį me-ną, o savo pašaukimui ištikimus žmones regėti kaip dar nekanonizuotus šventuosius. Galima sakyti, kad šitokiame užsiėmime Gvidas jau turi alchemi-ko įgūdžių.

Knygos skyrius „Amatų mokykla” yra unika-lus, lietuvių poezijoje neteko nieko panašaus aptik-ti. Gal todėl, kad pats poetas yra ir amata, ir menus studijavęs. Jo darbai irgi įvairiausi – nuo piešinių, grafikos, knygų iliustravimo iki vienetinių papuo-šalų kūrybos. Kiekvienas eilėraštis apie amatą, amatininką – ar tai būtų fleitininkas, ar krosnių mūrytojas, ar lėlininkas, ar grabdirbys – pasiekia dvasinio skrydžio būsenas. O visas skyrius kartu gali būti vertinamas kaip puikus poetinis amato pašlovinimui skirtas kūrinių ciklas. Sunku čia būtų ir ką citavimui pasirinkti, nes cituoti norisi viską iš eilės. Bet tebūnie, pacituosiu po vieną posmą apie „Žirklininką” ir „Sodininką”.

*Ką mes darom –
be perstojo karpom skiautes
iš margo gyvenimo rašto*

Ir:

*man rūpi jėga kas pavasari
verčianti rožę pražysti
kad ir kaip
tie žodžiai skambėtų*

*aš labiau sodininkas
negu kalbėtojas aš labiau
akys ir ausys rožei
rožei girdėti*

Antrasis knygos skyrius „Nekalendoriniai” – lyg postmodernių odžių vainikas. Ne visų kūrinių adresatai tiesiogiai įvardinti, kiti nuspėjami iš jų kūrybos citatų, parafrazių, gyvenimiškų aliuzijų. Galima sakyti, kad Gvidas sugeba poetiniu pasky-rimu padėkoti tiems žmonėms, kurių gyvenimas ir darbai jį įkvėpė, formavo jo kartą, pasaulėvaizdį, pažiūras. Galvoju, kad poetas jautė turintis garbę ir džiaugsimą, o gal ir likimišką pareigą juos pagerbti. Nesiekiu čia pernelyg nagrinėti, kurie paskyrimai geriau ar blogiau pavyko. Skaitykit, spėliokit ir spreskit patys. O aš pati palinkėčiau, kad į neka-lendorinių šventųjų pulkelį būtų priimta viena Že-maitijos dukra – Skuode gimusi ir ilgai ten gyvenu-si poetė Danutė Paulauskaitė. Poetės stoška laiky-sena, pagarba aukštosioms pasaulio vertybėms tik-rai daro ją vertą skaityti, studijuoti, gėrėtis.

Gerą išpūdį palieka ir „Nekalendorinių šven-tųjų” knygos meninis vientisumas. Knygai iliust-ruoti panaudoti Gvido Latako piešiniai. Ir kartais netgi sunku pasakyti – ar piešinys paryškina eilė-raščio gyvastį, ar eilėraštis – lyg žodinė piešinio variacija. Atsiverskit – patys pamatysit.

Gvido poezijos skaitytojas jaučia gyvą pulsą, jam tiesiog leidžiama pajusti, kaip išgyvenimas tampa dailėraščiu, kaip žodis tampa poezija. Tokia gyvo dalyvavimo patirtis šiuolaikiniam žmogui ypač brangi.

Pamenu, vienam eilėrašty Gvidas prisipažino, kad yra gimęs sekmadienį. Pagal liaudiškus įsiti-kinimus – laimingas žmogus. O ar pamenat tas pa-slaptingos jėgos kupinas eilutes iš V. Haufo pasakos „Šaltoji širdis”:

*Miškų dvasia, tenai tu gyveni
Kur girios medžiai tankūs ir seni.
Ateik ir pasirodyk tam,
Kas gimęs yr sekmadieny šventam.*

Matyt, kad išgirdo toji dvasia ir pasirodė. Te-gul veda ir toliau Norintį Žydėti.

Daiva Čepauskaitė

Kai žiūrėsi į mano akis, tu ten nieko nerasi,
nei atsakymų, jokio aiškumo, nei ženkle tvėrėjo,
ten tiktai vienišiausia tauta ir liūdniausioji rasė,
nebyliųjų gentis ir akliųjų banda ten praėjo

ten tušti kambariai, labirintai ir menės belangės,
ten paliaubos be priešo ir prieangis be šeimnininko,
negyvena ten netgi šikšnosparniai, pelės nei angys,
nesilankė ten vagys, net dulkės tenai nesirinko

ten jokių pranašysčių, o tai, ką matai – tiktai tūris,
jis neprimena nieko – nei miško, nei jūros, nei pievų,
ir jokios ten reikšmės, intelekto nei literatūros,
ir jokios ten poezijos nėra ir nebus, ačiū dievui

o tas juodas taškelis vidur tuštumos ir absurdo –
tai vadink jį kaip nori, jo gali iš viso nebūti,
gal tai ašaros sėkla? gyvenimas gal? jokio burto...
utėlė? ar vinies galvutė?...

Kai vakaras, kai banaliau nebūna,
kada lietus – vanduo vertikalus –
tik pakeliui per žemę lyg per kūną,
taip kaip per inkstą prateka alus,

taip, kaip per mus srovelė šilto laiko,
kaip mes per jį, akimirką šilti,
lyg palikuonys seno aklo graiko,
užgimę motinoj vienoj – vilty,

vilty, kad jeigu jau esi sutvertas,
išduos ir kam, nejaugi vien mylės,
bet sumeluoja netgi trečias kartas,
ir padaugėja sieloje skylės,

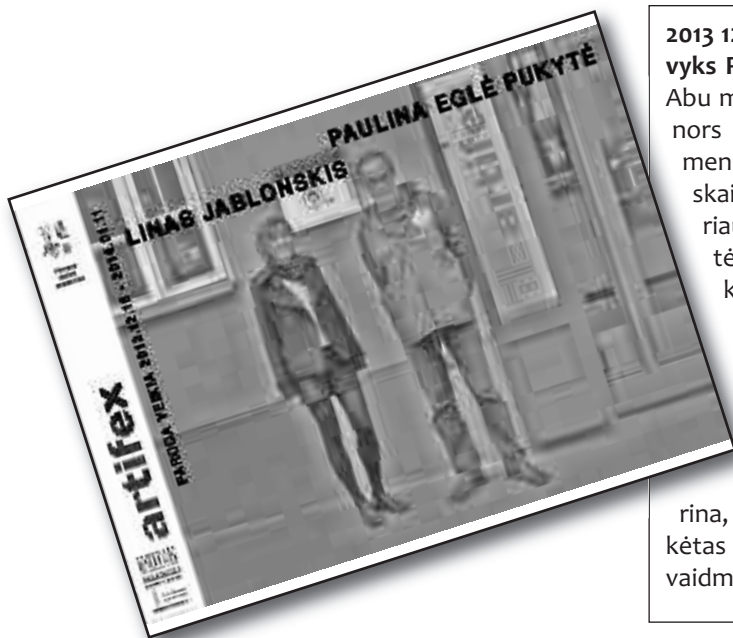
ir lyja tiesiai ir stačiai, į gylį,
ir nėra kur dėtis, net jei banalu,
pieši ant lapo varną ir dagilį,
ir pjauni juos popieriniu stiklu,
pasirašai, žiūri, kaip raidės miršta,
meldies į dievą – nuo lietaus pridenk,
o jis nutaiko tau į kaktą pirštą –
gyvenk, jei nori, jeigu ne – gyvenk.

Kultūros kronika

2013 12 12 – 2014 01 09 Baltijos gintaro meno centre vyks **S. Treinio juvelyrikos paroda**. S. Treinys, išbandęs savo jėgas įvairiose meno šakose, jau daugiau nei dešimt metų kuria juvelyrikos darbus. Parodoje pristatomi menininko kūriniai – elegancija ir subtiliu puošnumu išsiskirianti juvelyrika. Auksas, sidabras, brangieji ir pusbrangiai akmenys juvelyro rankose virsta skulptūriškų, organiškų formų papuošalais. Svarbu ir forma, ir medžiagos faktūra, ir spalva – visos detalės susilieja į harmoningą kūrinį. Masyvią formą juvelyras sušvelnina matinio sidabro paviršiumi ir jaukiomis linijomis, o šaltą sidabro spalvą subtiliai pagyvina akmenimis bei sušildo aukso potėpiais. Kolekcija labai žemiška – šviesi, trapi, jauki. S. Treinio darbai – šiuolaikiški, tačiau moderni ekstravagancija čia dera su tam tikru nuosaikumu, o puošnumas – su švaria estetika.

2013 12 21 Vilniuje, Kongresų rūmuose, įvyko Robertino Loreti ir Šv. Kristoforo kamerinio orkestro koncertas. Robertino Loreti vardas muzikos pasaulyje žinomas daugiau nei penkis dešimtmečius. Dar vaikystėje stulbinančio populiarumo sulaukęs dainininkas ir šiandien aktyviai koncertuoja daugelyje šalių, žavėdamas žiūrovus populiariausių itališkų dainų programa. Japonijoje ir Australijoje paskelbtas italų muzikos ambasadoriumi, daugybę „auksinio“ disko apdovanojimų pelnęs dainininkas šiandien per pasaulį keliauja su garsiu pianistu ir aranžuotoju Fabrizio Masci. Kartu su jais įvairiose šalyse muzikuoja skirtingi orkestrai. Lietuvoje įžymiojo italo partneriais tapo Donato Katkaus vadovaujamas Vilniaus Šv. Kristoforo kamerinis orkestras.

2013 12 18 – 2014 01 11 galerijoje „Artifex“ Vilniuje vyks Paulinos Pukytės ir Lino Jablonskio paroda. Abu menininkai dirba su aproprijuotais vaizdais, ir nors perkuria juos skirtingomis priemonėmis, jų meninės taktikos panašios. Jablonskis iš rastų skaitmeninių vaizdų į savo piešinius surenka įvairiausius šiaip nesusitinkančius veikėjus, o Pukytė, judančio vaizdo pagalba gretindama senas kažkieno kelionių skaidres, atranda neįtikėtinų sutapimų. Savo piešinius Jablonskis vėl grąžina į skaitmeninį ekraną, o Pukytės rastos scenas-prakartėles galima pamatyti ir pro akutes sienoje – lyg tolimus ar paralelinius pasaulius. Vaizdai susitinka ir išsiskiria, kolaboruoja ir konkuruoja – ir sustiprina, ir paneigia vienas kitą, taip atskleiddami netikėtas prasmes ir keisdami lyčių, simbolių, stabų vaidmenis.

2013 12 18 – 2014 12 31 Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuje Vilniuje vyks paroda „Viva Verdi!“, skirta paminėti italų kompozitoriaus Giuseppe's Verdi 200-ąsias gimimo metines. Parodoje apžvelgiama visa G. Verdi operų istorija Lietuvoje – nuo 1920-aisiais Lietuvos profesionalaus operos teatro pradžią ženklusios ir dažniausiai lietuvių teatro scenoje statytos „Traviatos“ iki šiuo metu Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatre rodomos rečiausiai pasaulyje statomos šio kompozitoriaus operos „Ernani“. Ekspozicijoje galima susipažinti su įvairių laikotarpių Lietuvos operos istorijos dalyviais – dirigentais, režisieriais, solistais, – pamatyti skirtingų dailininkų kurtus scenografijos eskizus ir kostiumus. Neatsiejama operos teatro repertuaro dalimi tapusių italų kompozitoriaus kūrinių „Traviata“, „Rigoletas“, „Otelas“, „Aida“ ir kt. istoriją pasakoja pastatymų afišos, programėlės, nuotraukos, dailininkų Ludolfo Liberto, Liudo Truikio, Dalios Mataitienės ir Juozo Statkevičiaus kurti kostiumai, salėse skambanti muzika.

Knyga K. Binkiui paminėti

Atkelta iš 2 psl.

Naujoji apysaka apie Kazio Binkio gyvenimą yra spalvingas, nuoširdžiai ir įtaigiai parašytas kūrinys. Atkreipiau dėmesį į tai, kad rašydamas apie poeto vaikystę, viską išdėstote su tuo vaikišku naimumu, tik paskui, jau skaitant apie vėlesnį poeto gyvenimą, ateina filosofiniai apmąstymai. Kaip jums kilo idėja atlikti šį reikalingą darbą? Kaip rinkote medžiagą knygai, juo labiau, kad ten yra ir kai kurių autentiškų dokumentų?

Pirmasis dabartinės knygos „Kiekvienoje kišenėje pavasarių šimtas“ apie Kazį Binkį (beje, ir vaikų rašytoją) variantas išėjo prieš 20 metų. Tuo laiku, susipažinęs su šio kūrėjo gyvenimu, aplinka, Biržų krašto istorija, parašiau tris biografines apysakas apie to krašto literatus Julijų Janonį („Ave vita“) ir Kazį Binkį („Pasikinkęs jauną vėją“) bei Čikagoje gimusį Vytautą Montvilą („Paukštis be pastogės“). Man patinka gilintis, analizuoti, įsijausti į kūrėjų pasaulį ir jų kūrybą. Daug ką lemia faktas, biografijos eilutė, atsiminimai, laišakai, nuotraukos ir kt. dokumentika. Mane tai sudomino, tad rinkau medžiagą apie kitokį Julijų Janonį, ne tą, kuris žinomas iš proletarinių eilėraščių „Kalvis“ („Pasitrauk, nekliudyk/Juk matai, kad kalu...“) ar panašių, jo tragiškas gyvenimas. Kartuėjau ir Kazio Binkio pėdsakais: juk jie – žemiečiai, pasukę skirtingais gyvenimo keliais, tad jų ir likimai skirtingi, tačiau turėjo daug bendro. Lietuvių literatūros ir tautosakos institute užtikau K. Binkio laiškus, rašytus mylimajai, vėliau tapusiai žmona, Pranei Adamonytei. Tai buvo man aukso gysla. Daug padėjo žmonės, kurie dar prisiminė poetą, taip pat jo sūnus Gerardas ir dukra Liliana. Deja, dauguma jų jau iškeliavo į kitą pasaulį... Stengiausi pateikti apysakoje gyvą, žmogišką poeto K. Binkio paveikslą, ne tokį stereotipinį, kaip monografijose ar mokykliniuose vadovėliuose. Baigiau darbą, išėjo solidi knyga, ir tuo džiaugiuosi...

Jūsų gyvenimo dalis yra ir visų pamėgto literatūrinio žurnalo „Nemunas“ leidimas, kurio vyriausiuoju redaktoriumi buvote net 18 metų (1972–1990). Kokie atsiminimai apie tą kūrybos laikotarpį?

Šis laikotarpis buvo labai svarbi ir prasminga mano gyvenimo ir kūrybos mokykla. Teko dirbti su gabiais, žurnalui atsidadavusiais žmonėmis, kurių veikla neapsiribojo redakcijoje, jie patys kūrė, tapo mokslininkais, rašytojais. Tai prof. Leonas Gudaitis, Robertas Keturakis, Aleksas Dabulskis, Petras Venslovas, Vaidotas Oškinis, Romualdas Rakauskas, Alvydas Dargis, Stasys Lipskis... Mūsų darbo principas buvo pagarba kūrėjui, ypač jaunam. Redakcija buvo tapusi kūrybinių susibūrimų vieta, mes paskatinome rašyti ne vieną dabar žinomą rašytoją.

Žinoma, tais laikais teko balansuoti tarp būties ir nebūties. Nebuvo metų, kad kas nors nesvarstytų, neauklėtų, nekarštų kailio. Bet kai žurnalas išsiskyrė iš visų, ideologijos ir cenzūros varžtai buvo mažiau užveržti... Atgimimo metais užėmėme tvirtą poziciją, žurnalo tiražas siekė beveik 100 tūkstančių egzempliorių. Iki šios dienos saugau visus „Nemuno“ komplektus.

Gal pasidalintumėte ateities planais?

Ateities planai? Jau ne pirmus metus galvoju apie naują romaną. Ir pavadinimą jau žinau – „Gervių tiltas“. Siužeto vingiai jam lukštenasi iš miglos. Kada sėsiu prie darbo? Dar nežinau... Gal šią žiemą...

Ačiū už pokalbį.

2013 m. „Kultūros” turinių rodyklė

Asmenybės:

Aidinčios laiko tėkmės poetė (Aldona Veščiūnaitė-Janavičienė). Parengė Živilė Gimbutaitė. – 2013.01.05, Nr.1.

Abromavičius, Stanislovas. Dailininko Kęstučio Zapkaus jubiliejus. – 2013.04.20, Nr. 16.

Abromavičius, Stanislovas. Kęstutis Zapkus Vilniuje. – 2013.11.16, Nr. 41.

Abromavičius, Stanislovas. Trys skausmo akmenys (Nastė Kučinskienė). – 2013.10.26, Nr.38.

Ališytė-Šulaitienė, Ona. Lietuvos dainius Antanas Strazdas – Strazdelis. – 2013.06.29, Nr.26. – 2013.07.06, Nr.27. – 2013.07.13, Nr.28.

Arnatkevičiūtė, Laima. Eleginių satyrų meistras Antanas Gustaitis. – 2013.01.12, Nr.2. Bagdonavičius, Vacys. Vydūnas ir vokiečių kultūra. – 2013.04.06, Nr.14. – 2013.04.13, Nr.15. – 2013.04.20, Nr. 16.

Butkuvienė, Anelė. Egiptologė (Marija Rudzinskaitė-Arcimavičienė). – 2013.05.18, Nr. 20. – 2013.05.25, Nr.21.

Dumšienė, Perpetua. Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) atminimas Florencijoje. – 2013.06.15, Nr.24.

Dumšienė, Perpetua. Pašauktas žydeti. – 2013.12.28, Nr.46.

Girdzijauskaitė, Audronė. „Jo darbuose atspindi laikas” (Saulius Macaitis). – 2013.12.21, Nr.45.

Goentas, Vytautas. Kunigas Petras Dagys – Viešpaties ir lietuvybės tarnyboje. – 2013.01.05, Nr.1.

Goštautas, Stasys. Prisiminus architektą Joną Muloką. – 2013.06.15, Nr.24.

Idzelis, Augustinas. Tomo Remeikio moksliniai darbai ir veikla. – 2013.03.16, Nr.11.

Kašuba, Romualdas. Mušant įvarčius į sovietinio melo vartus. Prof. dr. Tomo Remeikio asmenybė. – 2013.03.16, Nr.11.

Marekaitė, Gražina. Happy birthday to you... (Birutei Pūkelevičiūtei – 90). – 2013.09.28, Nr.34.

Mikelaitis, Gediminas. Maironio didybė. – 2013.01.19, Nr.3.

Paplauskienė, Virginija. Birutei Pūkelevičiūtei – 90. – 2013.07.27, Nr.30.

Paplauskienė, Virginija. „Lietuvi, burkis prie lietuvio”... – 2013.04.27, Nr.17.

Paplauskienė, Virginija. „Nesu „grynakraujė” rašytoja (Birutė Pūkelevičiūtė). – 2013.10.26, Nr.38.

Paplauskienė, Virginija. „Nušvitusi dulkė”: Mykolui Vaitkui – 130. – 2013.12.14, Nr.44. – 2013.12.21, Nr.45.

Paplauskienė, Virginija. „.....originaliomis dramomis ugdoma sava dramaturgija” (Kostas Ostrauskas). – 2013.01.12, Nr.2. – 2013.01.19, Nr.3. – 2013.02.02, Nr.5.

Paplauskienė, Virginija. „Siūlau išdidumo kupiną egzilę” (Algimantas Mackus). – 2013.04.13, Nr.15. – 2013.04.20, Nr.16.

Paplauskienė, Virginija. „Tapau laimingas...” (Jurgis Blekaitis). – 2013.11.16. Nr.41. – 2013.11.23, Nr.42.

Peleckis – Kaktavičius, Leonas. Bernardas Brazdžionis. – 2013.03.09, Nr.10. – 2013.03.16, Nr.11. – 2013.03.23, Nr.12. – 2013.03.30, Nr.13. – 2013.04.06, Nr.14.

Veličkaitė, Lidija. Gyvenimo vingiai, slenksčiai ir svajonės. – 2013.12.21, Nr.45.

Veličkaitė, Lidija. Pasišventusi senajai protėvių istorijai ir Lietuvai. – 2013.10.05, Nr.35. – 2013.10.12, Nr.36.

Dailė

Goštautas, Stasys. Mikalojaus Vorobjovo monografijos recenzija. – 2013.03.16, Nr.11.

Goštautas, Stasys. Užrašai iš Montevideo. Apie nuostabią Pietų Amerikos sostinę. – 2013.04.27, Nr.17.

Goštautas, Stasys. Užrašai iš New Yorko. Lietuvių meno varžytinės internete. – 2013.02.16, Nr.7.

Pempytė, Marija. Sugrižo, kad būtų matoma (Ada Peldavičiūtė-Montvydienė). – 2013.07.13, Nr.28.

Petraitytė, Astrida. Žolynų sakralumas. – 2013.04.06, Nr.14.

Valančiauskienė, Milda. Manoma-menama. – 2013.03.30, Nr.13.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Eriko Daugulio fenomenas. – 2013.04.20, Nr.16.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Ištikimybė medžiui. – 2013.12.14, Nr.44.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. „Septyni jausmai pagal Jobo dramą”. – 2013.11.02, Nr.39.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. „Spalva ir linija išreikšti pojūčiai”. – 2013.06.08, Nr.23. Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Tapybiška gelių terapija. – 2013.11.09, Nr.40.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Trijų menininkių „Mamadieniai”. – 2013.05.04, Nr.18. Veličkaitė, Lidija. Baltijos inkliuzai. –

2013.04.11, Nr.19.

Žemaitytė, Aldona. Harmoninga Domicelės Tarabildienės kūrybos aura. – 2013.02.02, Nr.5.

Žemaitytė, Aldona. Paslaptingi tapybos sodai. – 2013.01.19, Nr.3.

Esė:

Bekepuris, Tomas. Juokas iš paskutinės eilės. – 2013.04.27, Nr.17.

Bekepuris, Tomas. Mokykis ir dar kartą mokykis, seni besmegeni. – 2013.01.19, Nr.3.

Benamis, Jonas. Du žingsniai į laisvę. – 2013.10.12, Nr.36.

Benamis, Jonas. Lietuvos elito mįslės. – 2013.04.20, Nr.16.

Benamis, Jonas. Mirtiną liūdesį sklaidanti šviesa. – 2013.11.16, Nr.41.

Benamis, Jonas. Rasos šventė – senųjų vardų magija. – 2013.06.22, Nr.25.

Čerpė, Antanas. Gyvenimas kalėjimo kameroje. – 2013.10.19, Nr.37.

Čerpė, Antanas. Meilė – neblėstanti pergalė. – 2013.12.28, Nr.46.

Čerpė, Antanas. Paprasti ir nepaprasti žmonės. – 2013.09.28, Nr.34.

Daujotytė, Viktorija. Ar bemaštome apie lyriką? – 2013.01.12, Nr.2.

Mendeika, Petras. Lozoriaus prisikėlimas. – 2013.03.09, Nr.10.

Mendeika, Petras. Po sausio 13 – osios vėliava. – 2013.01.12, Nr.2.

Pelėdaitė, Barbora. Ar kultūrai reikia nepriklausomybės? – 2013.09.01, Nr.33.

Pelėdaitė, Barbora. Kryžius ir apskritimas. – 2013.12.14, Nr.44.

Pelėdaitė, Barbora. Mūsų kosmosas. – 2013.07.20, Nr.29.

Pempytė, Marija. Amžinasis laukimas. – 2013.11.23, Nr.42.

Pempytė, Marija. Dar sykių apie Vasario 16 – ają. – 2013.02.16, Nr.7.

Pempytė, Marija. Knygos dienos šviesa. – 2013.05.18, Nr.20.

Pempytė, Marija. Laiminga tauta, turinti žiemą. – 2013.02.02, Nr.5.

Pempytė, Marija. Šeima – laiko šventumas. – 2013.06.01, Nr.22.

Pempytė, Marija. Šventieji bepročiai. – 2013.10.05, Nr.35.

Pempytė, Marija. Vasara su sena knyga. – 2013.07.27, Nr.30.

Petreikis, Simonas. Vertybių ribos ir paribiai. – 2013.07.06, Nr.27.

Raudonėlis, Laurynas. Prisikėlimo viltis. – 2013.03.30, Nr.13.

Rudžianskaitė, Angelė. Ramaus džiaugsmo šventė. – 2013.04.06, Nr.14.

Rudžianskaitė, Angelė. Šventų Kalėdų mėnesiena. – 2013.12.21, Nr.45.

Sasnauskas, Julius. Sunki gailestingumo vėliava. – 2013.04.13, Nr.15.

Šerelytė, Renata. Balsai iš tamsos ir tylos. – 2013.11.09, Nr.40.

Šerelytė, Renata. Dėkingumo dovana. – 2013.12.07, Nr.43.

Šerelytė, Renata. Džiaugsmas, kančia ir rašytojų sąjungos. – 2013.05.25, Nr.21.

Šerelytė, Renata. Kalba kaip upė. – 2013.03.16, Nr.11.

Šerelytė, Renata. Kultūra ir dvasingumas. – 2013.07.13, Nr.28.

Šerelytė, Renata. Mano kilnioji Žemaitė. – 2013.09.14, Nr.32.

Šerelytė, Renata. Pavasario malonė. – 2013.06.08, Nr.23.

Šerelytė, Renata. Pažanga, kuri neturi atminties. – 2013.02.09, Nr.6.

Šerelytė, Renata. Rudens gėrybių metas. – 2013.09.07, Nr.31.

Šerelytė, Renata. Trys karaliai – dangaus dovanos. – 2013.01.05, Nr.1.

Šerelytė, Renata. Žodžio stichija. – 2013.05.15, Nr.24.

Šiaurytė, Eleonora. Ant senosios kultūros plokščių. – 2013.06.29, Nr.26.

Šiaurytė, Eleonora. Išvarymas su vėjeliu. – 2013.01.26, Nr.4.

Šiaurytė, Eleonora. Mylėk savo priešą. – 2013.04.13, Nr.15.

Šiaurytė, Eleonora. Paskui fariziejus. – 2013.04.11, Nr.19.

Šiaurytė, Eleonora. Vėlinių liepsna – kryptis aukštyn. – 2013.11.02, Nr.39.

Uola, Petras. Ne žmogus jiems svarbiausia. – 2013.10.26, Nr.37.

Urbutis, Benas. Mūsų kalba gražioji ir dvasinė rašančiųjų negalia. – 2013.02.23, Nr.8.

Uždavinys, Vincentas. Mišrainė, kurią valgyti neskanu. – 2013.03.02, Nr.9.

Etnografija

Vasiliauskaitė – Rožukienė, Laimutė. „Auksnio elnio” dvaro sodyba. – 2013.07.20, Nr.29.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Kas tie Kamanai? – 2013.07.13, Nr.28.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Lygumų, akmenų ir retų muziejų kraštas. – 2013.06.22, Nr.25.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Mitologinių akmenų, riedulių, slėnių ir piliakalnių kraštas. – 2013.09.14, Nr.32.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Nemakščiai, jo jomarkai ir raganos. – 2013.06.29, Nr.26.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Ten, kur kalvotoji Žemaitija. – 2013.09.28, Nr.34.

Veličkaitė, Lidija. Vilniaus universiteto folkloro ansambliui „Ratilio” – 45 metai. – 2013.03.30, Nr.13.

Kristijonui Donelaičiui – 300

Petraitytė, Astrida. Kone du šimtmečius trunkanti „Metų” epopėja. – 2013.11.23, Nr.42.

Vaškevičius, Algis. Artėjant Kristijono Donelaičio jubiliejui – jam skirtos parodos Lietuvoje ir Rusijoje. – 2013.10.19, Nr.37.

Filosofija, psichologija

Čiočytė, Dalia. „Kaip paskutinis priešas bus sunaikinta mirtis”. – 2013.12.21, Nr.45.

Mikelaitis, Gediminas. Iškeltas išeivijos filosofijos lobynas. – 2013.07.13, Nr.28.

Tocqueville, Alexis de. Demokratija Amerikoje. Vertė Virginija Rūta Ruzgaitė-Udrienė. – 2013.04.20, Nr.16.

Fotografija

Šimkutė, Lidija. Olegas Truchanas. Tyrлаukių grožis. – 2013.06.08, Nr.37.

Vaškevičius, Algis. Dailininkai – atkurtai Lietuvai. – 2013.06.15, Nr.24.

Vaškevičius, Algis. Fotografijų parodoje – du iškilūs paskutiniai LDK piliečiai. – 2013.03.02, Nr.9.

Vaškevičius, Algis. Lietuvos fotomėgėjų sąjungos 80-mečio proga – išpūdinga paroda. – 2013.02.09, Nr.6.

Žemaitytė, Aldona. Tylus džiaugsmas – iš tylos. – 2013.11.16, Nr.41.

Žemaitytė, Aldona. Žmogaus, vandenų ir augalijos draugystė. – 2013.06.22, Nr.25.

In memoriam

Paplauskienė, Virginija. „.....ir duosiu jai vardą Sutema”. *In memoriam*: Zinaida Nagytė-Katiliškienė. – 2013.01.26,Nr.4.

Sruoga, Dalia. Laiškas Zinai, nesulaukusiai pienių žydėjimo. In memoriam: Zinaida Nagytė-Katiliškienė. – 2013.02.09, Nr.6.

Šerelytė, Renata. Kitų upių pašauktas. *In memoriam*: Kęstutis A. Trimakas. – 2013.07.27, Nr.30.

Istorija

Abromavičius, Stanislovas. Alkanos vaikystės spalvos. – 2013.04.13, Nr.15.

Abromavičius, Stanislovas. Paskutinis iš Onos Lukšienės sūnų. – 2013.05.04, Nr.18.

Abromavičius, Stanislovas. Nepabūgusi partizanės dalios. – 2013. 02.23, Nr.8.

Abromavičius, Stanislovas. Tarsi viskas būtų vykę vakar. – 2013.03.02, Nr.9. – 2013.03.09, Nr.10.

Abromavičius, Stanislovas. Tremties vaikai: Danguolė Bulovaitė-Buikienė. – 2013.03.23, Nr.12.

Abromavičius, Stanislovas. Tremties vaikai: Danutė Anužytė-Sadauskienė. – 2013. 04.27, Nr.17.

Aleksandravičius, Egidijus. Karklo diegas: lietuvių pasaulio istorija. Ištrauka iš pratarinės. – 2013.06.22, Nr.25.

Duksa,Tomas. „Mažosios Lietuvos žemė XVIII – XX amžių dokumentuose ir žemėlapiuose.” – 2013.03.23, Nr.12.

Istorinės atminties keliu. – 2013.09.14, Nr.32.

1863 m. sukilimo istorinė atmintis. – 2013.02.23, Nr.8.

Katilius, Algimantas. Seinų kunigų seminarija. – 2013.01.05, Nr.1. – 2013.01.12, Nr.2. – 2013.01.19, Nr.3.

Lapienytė, Kristina. JAV lietuvių vaidmuo Klaipėdos sukilime. – 2013.02.02, Nr.5.

Mažosios Lietuvos sukilimas. Parengė Kristina Lapienytė. – 2013.02.09, Nr.6. – 2013.02.16, Nr.7.

Petraitytė, Astrida. Ieškant 1863-ųjų sukilimo ženklų Rūdninkų girioj. – 2013.09.28,Nr.35.

Šidagis, Petras. Pamastymai apie Lietuvą ir jos istoriją. – 2013.10.05, Nr.35.

Knygos

Abromavičius, Stanislovas. Lietuvos karininkijos istorija. – 2013.11.09, Nr.40.

Almanachas „Poezijos pavasaris 2013”. – 2013.06.01, Nr.22.

Balašaitis, Antanas. Vertingos literatūrinės kraštotyros knygos. – 2013.07.20, Nr.29. – 2013.07.27, Nr.30.

„Bernardinų.lt” biblioteka. – 2013.12.07, Nr.43.

Cidzikaitė, Dalia. „Lietuvių politinės minties antologijos” pristatymas. – 2013.12.21, Nr.45.

Cidzikaitė, Dalia. Lietuvos kaimo bobulytė Vakarų pusrutulyje. – 2013.09.21, Nr.33.

Drašos mokykla šiandienos krikščionims – knyga „Tikėjimas ir laisvė”. – 2013.03.16, Nr.11.

Girdzijauskaitė, Audronė. Teatro dailės žodynas „Ten, kur viskas daug labiau”. – 2013.10.26, Nr.38.

Guščius, Alfredas. Du rašytojai ir vienas Kitas. – 2013.06.01, Nr.22.

Guščius, Alfredas. Su meile ir širdgėla. – 2013.01.19, Nr.3.

Guščius, Alfredas. Veidrodis, metantis auksinį atspindį. – 2013.04.11, Nr.19.

Inis, Laimonas. Sugrįžimai. – 2013.02.23, Nr.8.

Kačkutė, Eglė. Praeitis, kuri atsimena rytojų. – 2013.10.19, Nr.37.

Kriauciūnas, Romualdas. 2000 kilometrų istorija. – 2013.02.16, Nr.7.

Kriauciūnas, Romualdas. Ar visos kalbininkės yra moterys? – 2013.07.06, Nr.27.

Kriauciūnas, Romualdas. Kultūros geografas apie savą ir svetimą Vilnių. – 2013.06.08, Nr.23.

Kriauciūnas, Romualdas. Mokslas padeda tikėti Dievu – Kūrėju. – 2013. 01.12, Nr.2.

Kriauciūnas, Romualdas. Naujas bendruomeninio giedojimo giesmynas. – 2013.04.27, Nr.17.

Kriauciūnas, Romualdas. Paliko ženklą, kad žmogumi buvęs. – 2013.03.16, Nr.11.

Kriauciūnas, Romualdas. Panevėžio vyskupių bažnyčios. – 2013.10.12, Nr.36.

Kriauciūnas, Romualdas. Partizanai kovojo ne tik ginklų, bet ir plunksna. – 2013.09.07, Nr.31.

Kriauciūnas, Romualdas. Praeities ilgesys ar vaikystės nostalgija? – 2013. 11.23, Nr.42.

Kriauciūnas, Romualdas. Tiesiog neįtikėtina istorija. – 2013.07.20, Nr.29.

Kriauciūnas, Romualdas. Trijų matmenų gyvenimo mozaika su viršeliais. – 2013.01.26, Nr.4.

M.P. Peržengti slenksčiai. – 2013.04.11, Nr.19.

Pelėdaitė, Barbora. Knygų apžvalga. – 2013.01.05, Nr.1. – 2013.03.30, Nr.13. – 2013.04.27, Nr.17. – 2013.05.25, Nr.21.

Petraitytė, Astrida. Ne tik romantiškos meilės romanas. – 2013.02.23, Nr.8.

2013 m. „Kultūros“ turinių rodyklė

Atkelta iš 7 psl.

Kolevinskienė, Žydronė. Kėstučio Keblio literatūrinė kritika. – 2013.02.02, Nr.5.

Lapinskaitė, Elena. Mes ir Maironis. – 2013.02.02, Nr.5.

Metų knygos rinkimai. – 2013.11.16., Nr.41.

Šerelytė, Renata. Lietuvių literatūros lobyno turtai. – 2013.05.18, Nr.20.

Šimkutė, Lidija. Poezijos skaitymai Žemaitijoje ir kitur 2012. – 2013.02.16, Nr.7.

Tamošaitis, Regimantas. Eilėraščiai apie nepasakomus dalykus. – 2013.09.28, Nr.34.

Venclova, Tomas. Ilgiau negu žmonės ir medžiai. – 2013.05.25, Nr.21.

Menas

Abromavičius, Stanislovas. Kryžiai ir bažnyčios Jono Lukšės piešiniuose. – 2013.10.05, Nr.35.

Andriušytė-Žukienė, Rasa. Tyrimo darbai atvedė į Čikagos lietuvių centrus. – 2013.12.07, Nr.43.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. „Ar daiktai iš tikrųjų yra tylą?“ „Ar aš abstrakti tylą?“ . – 2013.11.02, Nr.39.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Kas sieja šventuosius, medžio drožėjus ir piligrimus? – 2013.12.14, Nr.44.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Modernaus danų meno paroda Interrelations/Sąryšiai. – 2013.10.19, Nr.37.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Renesanso aukštuomenės dvarų mados – Vilniaus Radvilų rūmuose. – 2013.09.07, Nr.31.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. „Tyla tarp žmonijos nuopuolio ir pakilimo“. – 2013.11.09, Nr.40.

Vaškevičius, Algis. „Fluxus ministerija“ Kaune atsisveikino su lankytojais ir ieško naujų erdvių. – 2013.11.23, Nr.42.

Mokslas

Cidzikaitė, Dalia. Nacionalinės bibliotekos „Lituanikos“ skyrius norėtų visko, ko dar neturi. – 2013.11.23, Nr.42.

Grigas, Jonas. Ar tęsiasi žmonių evoliucija. – 2013.03.03, Nr.9.

Milerytė, Giedrė. „Sietynas“ – pasaulio lietuvių archyvų žinynas. – 2013.03.16, Nr.11.

Sabaliauskas, Algirdas. Šimtas kalbos mįslių. – 2013.05.18, Nr.20. – 2013.06.15, Nr.24.

Sabaliauskas, Algirdas. Vardų kelionės. – 2013.07.06, Nr.27.

Vitas, Robertas. Lituanistikos tyrino ir studijų centro 30-metis ir mokslo svarba išeivijos lietuvių gyvenime. – 2013.06.29, Nr.26. – 2013.07.06, Nr.27.

Zinkevičius, Zigmas. Jūratė Statkutė de Rosales ir gotų istorija. – 2013.12.07, Nr.43.

Muzika

Lapas, Ramunė. Ieva Jokubavičiūtė: „Be muzikos aš negalėčiau“. – 2013.01.19, Nr.3.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Atgailvintas Lietuvos trio – prof. Raimundo Katiliaus atminimui. – 2013.10.19, Nr.37.

Veličkaitė, Lidija. Barokinės muzikos garsai Lietuvoje. – 2013.06.08, Nr. 23.

Veličkaitė, Lidija. Nusibrėžtas muzikos kelias į ateitį. – 2013.02.16, Nr.7. – 2013.02.23, Nr.8.

Poezija

Andriekus, Leonardas. – 2013.04.06, Nr.14. – 2013.12.21, Nr.45.

Baliukonė, Onė. – 2013.02.16, Nr.7. – 2013.03.16, Nr.11. – 2013.03.23, Nr.12.

Baltakis, Algimantas. – 2013.05.04, Nr.18.

Baltrušaitis, Jurgis. – 2013.07.27, Nr.30. – 2013.10.12, Nr.36.

Bilaišytė, Živilė. – 2013.10.19, Nr.37.

Brožė, Vytautas P. – 2013.05.04, Nr.18.

Braziūnas, Vladas. – 2013.06.01, Nr.22.

Cibulskas, Nerijus. – 2013.06.01, Nr.22.

Cieskaitė, Gražina. – 2013.10.05, Nr.35.

Čepauskaitė, Daiva. – 2013.09.21, Nr.33. – 2013.12.28, Nr.46.

Čigriejus, Algis Henrikas. – 2013.06.01, Nr.22.

Degutytė, Janina. – 2013.01.12, Nr.2.

Drungytė, Erika. – 2013.12.21, Nr.45.

Erlickas, Juozas. – 2013.05.04, Nr.18 – 2013.10.12, Nr.36.

Gargan, Carol. – 2013.02.16, Nr.7.

Geda, Sigitas. – 2013.01.26, Nr. 4. – 2013.02.09, Nr.6. – 2013.02.23, Nr.8. – 2013.06.01, Nr.22. – 2013.06.22, Nr.25. – 2013.06.29, Nr.26. – 2013.07.06, Nr.27.

Genys, Arvydas. – 2013.03.23, Nr.12.

Gintaras Grajauskas. – 2013.02.09, Nr.6.

Gurinskaitė, Goda. – 2013.06.01, Nr.22.

Gutauskas, Leonardas. – 2013.04.20, Nr.16. – 2013.06.29, Nr.26. – 2013.11.23, Nr.42. – 2013.12.14, Nr.44.

Januševičius, Benediktas. – 2013.06.29, Nr.26.

Jonauskas, Stasys. – 2013.12.21, Nr.45.

Jonynas, Antanas A. – 2013.06.01, Nr.22. – 2013.12.21, Nr.45.

Juškaitis, Jonas. – 2013.06.01, Nr.22.

Kajokas, Donaldas. – 2013.03.09, Nr.10. – 2013.12.21, Nr.45.

Kalanavičius, Antanas. – 2013.04.11, Nr.19.

Kukulas, Valdemaras. – 2013.03.23, Nr.12.

Kunčinas, Jurgis. – 2013.06.01, Nr.22.

Mackus, Algimantas. – 2013.04.20, Nr.16.

Mačernis, Vytautas. – 2013.01.05, Nr.1.

Marcinkevičius, Justinas. – 2013.10.19, Nr.37.

Marcinkevičiūtė, Tautvyda. – 2013.06.08, Nr.23. – 2013.06.29, Nr.26.

Marčėnas, Aidas. – 2013.05.25, Nr.21. – 2013.09.21, Nr.33. – 2013.10.26, Nr.38.

Martinaitis, Marcelijus. – 2013.04.13, Nr.15. – 2013.04.27, Nr.17. – 2013.06.01, Nr.22. – 2013.05.18, Nr.20. – 2013.05.25, Nr.21. – 2013.06.22, Nr.25. – 2013.07.20, Nr.29. – 2013. 09.14, Nr.32. – 2013.12.07, Nr.43. – 2013.12.21, Nr.45.

Mažeikaitė, Zita. – 2013.06.01, Nr.22.

Mekas, Jonas. – 2013.01.05, Nr.1. – 2013.06.08, Nr.23.

Mikuta, Algimantas. – 2013.09.14, Nr.32.

Miliauskaitė, Nijolė. – 2013. 03.23,Nr.12. – 2013.12.21, Nr.45.

Nagys, Henrikas. – 2013.01.05, Nr.1.

Nyka-Niliūnas. – 2013.01.05, Nr.1. – 2013.12.21, Nr.45.

Perednytė, Eglė. – 2013.03.02, Nr.9. – 2013.07.27, Nr.30.

Puišytė, Elena Aldona. – 2013.05.18, Nr.20.

Pūkelevičiūtė, Birutė. – 2013.09.28, Nr.34.

Radauskas, Henrikas. – 2013.01.05, Nr.1. – 2013.01.19, Nr.3. – 2013.03.02, Nr.9. – 2013.06.15,Nr.24. – 2013.09.28, Nr.34. – 2013.11.16, Nr.41.

Rudokas, Tomas Arūnas. – 2013.06.29, Nr.26.

Saulės giesmė. – 2013.04.13, Nr.15.

Skučaitė, Ramutė. – 2013.11.09, Nr.40.

Stacevičius, Stasys. – 2013.02.02, Nr.5.

Strielkūnas, Jonas. – 2013.04.06, Nr.14. – 2013.04.11, Nr.19. – 2013.06.01, Nr.22. – 2013.07.13, Nr.28. – 2013.09.07, Nr.31. – 2013.11.02, Nr.39.

Sutema, Liūnė. – 2013.01.05,Nr.1.

Šarakauskaitė, Diana. – 2013.10.26, Nr.38.

Šerelytė, Renata. – 2013.05.04,Nr.18. – 2013.06.01, Nr.22.

Šimkus, Vladas. – 2013.03.23, Nr.12.

Šimkutė, Lidija. – 2013.05.25, Nr.21.

Šlaitas, Vladas. – 2013.01.05,Nr.1.

Šlepikas, Alvydas. – 2013.03.23,Nr.12.

Trimakas, Kęstutis A. – 2013.07.27, Nr.30. – 2013.10.05, Nr.35.

Vaičiūnaitė, Judita. – 2013.03.30, Nr.13. – 2013.04.20,nr.16. – 2013.09.07, Nr.31. – 2013.12.21, Nr.45.

Visvydas, Pranas. – 2013.03.30, Nr.13. – 2013.06.01, Nr.22.

Žilaitytė, Danutė. – 2013.09.28, Nr.34.

Pokalbiai

Apie mus – piliečius ir filosofus. Eglę Marcinkevičiūtę-Wittig kalbina Stanislovas Abromavičius. – 2013.09.21, Nr.33.

Apie pokalbius su „trečiu dugnu“. Giedrę Beinoriūtę kalbina Dalia Cidzikaitė. – 2013.11.02, Nr.39.

Didysis leidėjo Juozo Kapočiaus nuopelnas. „Lietuvių enciklopedijai“ – 60. Birutę Kapočiūtę-Pabedinskienę kalbina Jolanta Matuzaitė. – 2013.12.07, Nr.43.

„Dirbdamas su universitetiniu jaunuimu net nepastebėjau, kaip atėjo mano 90-metis“. Bronių Vaškelį kalbina Laima Apanavičienė. – 2013.01.26, Nr.4.

„Ir man atsivėrė naujas, labai gražus kalbinis pasaulis“. Carmen Caro Dugo kalbina Dalia Cidzikaitė. – 2013.04.11, Nr.19.

Kelionė į Lenkiją su kun. Stasiu Yla. Prisimena Linas Sidrys ir Saulius Kuprys. – 2013.02.09, Nr.6.

Knyga ir spektaklis Kaziui Binkiui paminėti. Rašytoją Laimoną Inį kalbina Stasys Abromavičius. – 2013.12.28, Nr.46.

„Man svarbu daryti tai, kas teikia džiaugsmą“. Ventą Jankauskaitę-Mengana kalbina Vaida Vaitkutė – Nairn. – 2013.10.05, Nr.35.

„Rašydama esu laiminga“. Eglę Perednytę kalbina Vaida Vaitkutė-Nairn. – 2013.07.27, Nr.30.

Proza

Aputis, Juozas. Tik tik tik. (Apsakymas). – 2013.09.21, Nr.33.

Balbierius, Alis. Esė. – 2013.01.19, Nr.3.

Černiauskas, Rimantas. Vaikai ir sliekai. – 2013.05.04, Nr.18. – Skani pasaka. – 2013.06.01, Nr.22. (Apsakymai vaikams)

Čigriejus, Henrikas Algis. Lijundra. (Novelė). – 2013.06.08, Nr.23.

Dirgėla, Petras, Dirgėla, Povilas. Vaikystės ilgesys. (Apsakymas). – 2013.07.13, Nr.28.

Granauskas, Romualdas. Šv. Mikalina. (Apsakymas). – 2013.06.15, Nr.24. – Elena. (Apsakymas). – 2013.06.22, Nr.25. – Šv. Paulina. (Apsakymas). – 2013.07.20, Nr.29.

Gutauskas, Leonardas. Milžiniškieji šilkverpiai (apsakymas vaikams). – 2013.06.01, Nr.22. – Portretas. (Apsakymas). – 2013.10.19, Nr.37. – Fragmentai. (Ištrauka iš romano). – 2013.12.14, Nr.44.

Juknaitė, Vanda. Tariamasis tamsos. (Ištrauka iš pokalbių knygos). – 2013.11.02, Nr.39.

Kasparavičius, Kęstutis. Žuvis. (Pasaka). – 2013.05.04, Nr.18.

Kontrimaitė, Marytė. Piktoji ugnis. (Apsakymas). – 2013.09.07, Nr.31.

Liegutė, Emilija. Juodas paukštis. (Apsakymas). – 2013.05.18, Nr.20.

Marčėnas, Aidas. Sakiniai. (Ištrauka iš esė knygos). – 2013.10.12, Nr.36.

Papievis, Valdas. Triušio akys. (Novelė). – 2013.05.04, Nr.18.

Petkevičius, Vytautas. Medaliai. Senatvė. (Apsakymai vaikams). – 2013.05.04, Nr.18.

Sadauskas, Romas. Kaip gyventi su tėčiu. Apsakymai vaikams). – 2013.06.01, Nr.22.

Tapinas, Andrius. Vilko valanda. (Ištrauka iš romano). – 2013.12.07, Nr.43.

Venclovas, Petras. Baladė apie rožę. (Apsakymas). – 2013.03.02, Nr.9.

Vilimaitė, Bitė. Dvi novelės. – 2013.04.27, Nr.17.

Žilinskaitė, Vytautė. Ne tas drugys. (Ištrauka iš romano). – 2013.12.28, Nr.46.

Religija

Trimakas, Kęstutis A. Kristaus vietininkai kreipia Jo Bendriją į jos Steigėją. – 2013.03.23, Nr.12.

Trimakas, Kęstutis A. Kristui priekyje einant, popiežius Pranciškus sėja atsinaujinimo sėklą 21-ajame šimtmetyje. – 2013.05.18, Nr.20.

Trimakas, Kęstutis A. Save ir krikščioniją atnaujina tik tie, prieš kuriuos eina pats Kristus. – 2013.05.25, Nr.21.

Trimakas, Kęstutis A. Šv. Pranciškus Asyžietis – Kristaus įrankis atnaujinant Jo bendriją XIII amžiuje. – 2013.05.11, Nr.19.

Renginiai

Abromavičius, Stanislovas. Jono Aisčio pėdos Kauno marių dugne. – 2013.07.20, Nr.29.

Abromavičius, Stanislovas. Kaune pristatyta Jūratės Statkutės de Rosales knyga. – 2013.10.19, Nr.37.

Aleksaitienė, Ina. S. Nėries memorialinio muziejaus 50-mečiui. – 2013.04.13,Nr.15.

Bekepuris, Tomas. Lietuvių fondui – 50 metų. – 2013.07.13, Nr.28.

Bekepuris, Tomas. Vilniaus knygų festivalis – jaunas, bet ambicingas. – 2013.09.21, Nr.33.

Bywater, Phil. Lidijos Šimkutės poeziją lydi Anitos Hustas kontraboso muzika. – 2013.01.26, Nr.4.

Cidzikaitė, Dalia. Dainų šventė – 2014 kviečia sugrįžti į namus. – 2013.12.14, Nr.44.

Dudavičius, Arūnas. Vasario 16-oji tradiciškai paminėta Šalčininkuose. – 2013.03.09, Nr.10.

Legotaitė, Giedrė. Trijų menininkų paroda. – 2013.04.06, Nr.14.

Mareckaitė, Gražina. Vakarų Tuskulėnų memoriale. – 2013.06.01, Nr.22.

Mikelaitis, Gediminas. Vilniuje pristatyta Marijos Remienės knyga. – 2013.07.06, Nr.27.

Pempytė, Marija. „Varpų“ vakaras: laurai ir lelijos. – 2013.05.04, Nr.18.

Petraitytė, Astrida. Brastos Biblija – atspirties taškas ne tik protestantams. – 2013.11.09, Nr.40.

Petraitytė, Astrida. Ir iš nieko randasi maži kultūros stebuklai. – 2013.03.09, Nr.10.

Raudonėlis, Laurynas. Vakarų išėjusiems atminti. – 2013.06.08, Nr.23.

Šerelytė, Renata. Ką nulėmė Laima. – 2013.11.02, Nr.39.

Šerelytė, Renata. Susigražinti vietą erdvėlai-kyje. – 2013.06.22, Nr.25.

Šerelytė, Renata. Vilniaus knygų mugė – prisijaukinta erdvė. – 2013.03.09, Nr.10.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Amžius – saviraiškai ne kliūtis. – 2013.01.05, Nr.1.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Atvirukas kitaip. – 2013.06.29, Nr.26.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Audriaus Gražio „Aukso amžius“. – 2013.06.29, Nr.26.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Kūryba – tai atviras langas. – 2013.01.05, Nr.1.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Mūsų kultūrinis didvyris. – 2013.03.02, Nr.9.

Vasiliauskaitė-Rožukienė, Laimutė. Šv.Huberto diena – šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) bažnyčioje. – 2013.11.16, Nr.41.

Vaškevičius, Algis. M.Žilinsko galerijoje – didžiojo klajūno Jono Rimšos darbų paroda. – 2013.04.06, Nr.14.

Vaškevičius, Algis. Neįprastoje erdvėje – neįprasta paroda iš Niujorko. – 2013.04.27, Nr.17.

Vaškevičius, Algis. Pagerbtas rašytojo Antano Vaičiulaičio atminimas. – 2013.07.06, Nr.27.

Vaškevičius, Algis. Paminėtos 150 – osios vaikų literatūros tėvo Prano Mašioto gimimo metinės. – 2013.11.09, Nr.40.

Vaškevičius, Algis. Sintautuose – paminklas poetui Pranui Vaičiaičiui ir pačiam miesteliui. – 2013.10.05, Nr.35.

Veličkaitė, Lidija. Vakarų su Marijos Remienės baltąja knyga. – 2013.07.13, Nr.28.

Žemaitaitis, Algirdas Mikas. Jono Basanavičiaus premija įteikta architektams M. ir M. Purvinams. – 2013.12.07, Nr.43.